

BYRÅ KRAT POES I

REDAKTÖRER: SUSANNA ALEXIUS OCH PERNILLA PETRELIUS KARLBERG
EN BOK UTGIVEN AV HANDELSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM

BYRÅKRATPOESI

FÖRORD

I den här samlingen möts två språk och två olika sätt att ta världen i sina händer. Ordet dikt kommer av tyskans *dicht* som betyder tät. Poesi kommer från grekiskans *poiein* som betyder att tillverka.

Dikten ger oss inte en spegel som återkastar det vi redan ser omkring oss. Istället håller den upp verkligheten så som den känns.

Och just för att dikten inte har all tid i världen utan måste spara på orden, blir den lika koncentrerad som parfym. Inför dikten är vi skyddslösa. Den kan få oss att på ett ögonblick minnas, brista ut i skratt eller känna tårarna bränna bakom ögonlocken.

Byråkratsvenskan har sitt eget förtätade språk. Det som ska samlas in, analyseras och begripas för att sedan kommuniceras med tydlighet. Varje ord just det avsedda. Byråkratens uppdrag är att se det som är. Dikten ber oss att se bortom och igenom det uppenbara. I den här samlingen vittnar många dikter om spänningen mellan uppdraget att påminna om och lyfta fram det faktiska, och att samtidigt uppfatta och beröras av utsatthet. Det mänskliga uppdraget.

Vår tid är en tid av stormar och de blåser igenom de här sidorna. Hur ska man hålla i hatten och varandra utan att vända kappan efter vinden?

Diktandets sätt att lägga örat till marken, att lyssna på djupet, föreslår hur ämbetsrollen kan växa, hur en ämbetsperson kan sätta ord också på det som inte kan mätas och värderas med färdiga mallar.

Diktens blick erbjuder oss ett också. Den låter oss bli medvetna om att tillvaron är både förutsägbar och överraskande, att vi kan tänka på ett sätt och känna på ett annat, och att vår vilja och vårt vetande kan mena olika saker med våra liv.

Byråkraten är en gränsvakt mot godtycket. Hen vakar över jämlikheten så nära som det går, och i medvetande om att människan ofta får anpassa sig till mallen. En ämbetsperson kan hålla motsättningsarna levande för sig och utmana sitt tolkningsföreträde.

Dikten är ett nu, bevarat som under en glaskupa, men lika levande

när den blir läst som när den skrevs. Dikten föreslår att vi tvivlar, och att vi genom tvivlet uppfattar vår omvärld tydligare och fattar bättre beslut om vilka behov och utmaningar som är viktigast.

Vem ska bestämma när jag ska se på världen på ett annat sätt än vad jag brukar? Hur sker övergången från ett seende till ett annat?

Det är lätt att föreställa sig en arbetsplats där vi rättar in varandra i ledet, subtilt och uttryckligen påminner om vad som gäller och skrämmer upp varandra med berättelser om vad som kan ske om vi gör fel.

Men om vi bara går på led och ser världen genom våra gamla nedärvda glasögon missar vi mycket. Men det är inte ens det som är huvudpoängen. Dikten, den lyriska blicken, är inte ett knep för att smyga sig på och överlista livet så att det ger oss mer information som vi kan använda. Att se på olika sätt är att vara på olika sätt. Om vi kan se på olika sätt tillsammans kan vi vara på olika sätt tillsammans.

Att kunna lyssna efter och våga ge uttryck för det lyriska kan också vara en del av arbetsplatsens gemenskap.

Det kan kännas konstigt att byta ett sätt att se till ett annat. Det finns ett oundvikligt ögonblick när steget svävar fritt i luften.

Men den demokrati som för de flesta byråkrater är en stark och överordnad princip består av många sätt att se, och många sätt att beskriva vad man ser.

Diktarna i den här samlingen har alla visat modet att se på sin tillvaro på ett nytt sätt. Vi kan läsa och lyssna till deras röster med samma öppenhet.

Dikten ger oss världen. Men den förvandlar också världen. Vi är tvungna att följa diktens frågor. Vad är det för plats vi bebor? Vilka ska vi vara tillsammans?

Lyriken skapar oss när vi diktar. Frågorna som stiger upp från de här sidorna leder oss till oss själva, och samtidigt, till varandra.

Pernilla Glaser

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

En hyllning till byråkratpoeten	6
Den besjälade byråkraten	17
Tro fan att jag är stolt!	18
Den besjälade byråkraten	20
Floskelpepp	23
Det löser sig	25
Medborgarmötet	26
Hallå, är ni där?	27
Du <i>säger</i> att du förstår	31
Roger	34
Kval och dilemman	36
Tjänstepersonens kval	37
Mind the gap, please!	40
Jag väntar bara på en PM från Bengt	42
Som en snöglob i skallen	44
Samhällskontraktet	46
Vi är inte nöjda	47
Jag klarar mig själv	50
Jag ska bygga en hög mur	52
Den som har trygghet	54

Teknikens under?	56
------------------	----

Tack för besöket!	57
-------------------	----

AI-roboten räddade oss	58
------------------------	----

Utan kontakt tjufyrasju	60
-------------------------	----

I tuffa tider	63
---------------	----

Då det började	64
----------------	----

I tuffa tider	67
---------------	----

Vår tid är nu	68
---------------	----

Väktare	69
---------	----

EN HYLLNING TILL BYRÅKRATPOETEN

Susanna Alexius & Pernilla Petrelius Karlberg

Det är hög tid att skrota myten om den beige-grå byråkraten som en fantasilös varelse med skjortan knäppt till hakan och fotriktiga skor. De demokratiska kärnuppdragen i det offentliga tjänst – strävan att vara så mycket som möjligt för så många som möjligt, både här och nu och på längre sikt – kräver byråkrater av en helt annan kaliber. Vad vi behöver är pragmatiska, inkännande tjänstepersoner som har modet, omdömet och förmågan att ”trolla med knäna”¹ och navigera klokt bland alla regler, system och motstridiga intressen.

*Den besjälade byråkraten
styr sin bräckliga kanot i stormande vattenglas.
Navigerande mellan grynnor och skär,
nämndpolitiker och lokalpress.*

Med statsvetarprofessorn Göran Sundströms ord, den offentliga förvaltningen är värdefull i dubbel bemärkelse – både viktig och full av värden. Befolkningens tillit och vilja att hedra samhällskontraktet grundar sig i en bedömning av hur offentliga tjänstepersoner förmår balansera dessa värden i vardagen. Lyhördheten mot de folkvalda är ett centralt värde förstås, men också rättsäkerheten, effektiviteten, professionaliteten och brukarinflytandet. Vi menar att en utforskad kungsväg till denna värdefulla balansakt går genom det vi kallar *byråkratpoetiska praktiker* – byråkraters praktiska träning i skrivande och framförande av poesi.

Chefer i offentlig förvaltning är verbala och excellerar i myndighetssvenskan. Men i kontrast till entreprenören i den privata

¹ Läs gärna Barbara Czarniawska, Josef Pallas och Elena Raviolas bok *Att trolla med knäna – berättelser om pandemin och de människor som fått den svenska välfärden att fortsätta fungera* som utkom 2023 på Atlas Akademi.

sektorn, eller aktivisten i civilsamhället, anklagas byråkraten ofta för att vara just aktivist om hen ”tar sig ton” och säger ifrån. Visst ska byråkraten vara lyhörd för vad andra tycker, men det blir olyckligt om det övertolkas. I rapporten ”Tyst förvaltning” skriver TCO om tjänstepersoner som pressas att leverera snabbare i ett klimat av tunnare utredningsuppdrag och kortare remisstider – samtidigt som rädslan för att framföra kritik ökar. Vi instämmer i att detta är en oroande utveckling då en tystare förvaltning bidrar till att ”urholka demokratins kärna och hindra oss från att fatta välgrundade beslut”.² Den ansvarsfulle byråkraten *får* inte vara stum eftersom det är i dialog förståelsen för behoven, uppdraget och prioriteringarna i dess utförande skapas. I prövande tider, då gamla rutiner och givna svar snabbt blir obsoleta, är det särskilt avgörande för vårt samhälles resiliens.

Den byråkratpoetiska praktiken rubbar det rationella paradigmet, inte för att förkasta det, utan för att öppna upp mot andra former av kunskap. Den skapar ett *poetiskt rum* där byråkratin får kropp och en röst som darrar av både iver och ängslan att få uttrycka sig, nu också om ambivalensen, begäret, skammen och tvivlet.

*Du där i spegeln, se mig i ögonen, känn!
Kan du med gott samvete stå för den?*

När cheferna fått utforska ett alternativt byråkratspråk bortom budget- och målstyrningens vokabulär, har det hänt att poesin slagit en bro över pulserande skav mellan styrning och mänskliga behov, vilket inspirerat till ett utvecklat ledarskap.

I grunden handlar det om empatiarbete. Att genom nyfikenhet, fantasi och verkliga möten komma tillräckligt nära den utsatta medmänniskan eller pressade medarbetaren för att begripa vad

2 TCO (2025). Rapporten *Tyst förvaltning*, se <https://tco.se/fakta-och-politik/demokrati/tyst-forvaltning>

som pågår. För att därefter söka ord som trovärdigt förmedlar medkännande, ansvarstagande och hopp. I boken ”Bubbelhoppa – en metod för att förstå andra”, skriver forskaren Emma Stenström om vikten av att lämna den egna ”bubblan” för att träna sig i att lyssna, hantera olikheter och bygga broar för ökad förståelse för andra och oss själva.³ I samma anda visar den amerikanske designläraren Rob Walker i boken ”The Art of Noticing” på betydelsen av att bli varse inte bara dem och det vi uppmärksammar, utan kanske främst dem och de vi *inte* uppmärksammar.⁴

Den här diktsamlingen rymmer en på samma gång högaktuell och tidlös skildring av den offentliga tjänstepersonens vedermödor och vederkvickelser skriven av deltagarna i ledarskapsprogrammet *Offentliga sektorns managementprogram* vid Handelshögskolan i Stockholms vidareutbildning SSE Executive Education.⁵ Lanseringen är en hyllning till det goda ledarskapet i det offentliga tjänst i samband med programmets 30-årsjubileum. Inom ramen för programmet har våra deltagare – högre chefer inom stat, kommun och region – fått i uppgift att i fri poesiform gestalta sitt ledarskap och samhällsuppdrag i mindre grupper om två till fem – och att framföra dessa 3-minutersdikter enligt principerna för den internationella tävlingsformen *poetry slam* på kursens avslutningsdag.⁶

Arbetet med skriften har tagit sin utgångspunkt i den unika samling texter som författats och framförts inom programmet mellan åren 2015–2025. Vi programledare har varit redaktörer och valt ut 22 bidrag fördelade på sex teman (se nedan). Vissa dikter återges

3 Emma Stenström (2024). *Bubbelhoppa – en metod för att förstå andra*. Stockholm: Volante.

4 Rob Walker (2019). *The Art of Noticing – Rediscover what really matters to you*. London: Ebury Press.

5 I över 30 år har Handelshögskolan i Stockholm Executive Education erbjudit ett öppet ledarskapsprogram som riktar sig till högre mellanchefer inom offentlig sektor. Programmet syftar till att stärka deltagarnas förmåga att hantera det komplexa ledarskapet i en föränderlig omvärld, genom att kombinera teoretisk kunskap med personlig utveckling, reflektion och kollegial dialog. Läs mer på <https://exedsse.se/program/offentliga-sektorns-managementprogram/>

6 https://sv.wikipedia.org/wiki/Poetry_slam

i sin helhet medan andra är kortade eller lätt redigerade för att främja läsbarhet och ge plats för fler dikter i skriften. I samråd med alumnrepresentanter har vi beslutat att här presentera dikterna utan angivna författare. Detta för att betona samlingens värde som källa till representativa röster från ett bredare kollektiv av offentliga byråkrater under det tidiga 2000-talet. Vi vill emellertid rikta ett stort och varmt tack till samtliga deltagare som genom åren tagit sig an och bemästrat poesiutmaningen. Nu kan ni lägga ett nytt epitet till ert CV och livsberättelse: *byråkratpoet*.

Vilka insikter och utsikter kan nås genom konstnärlig gestaltning som inte kommer fram med andra metoder? Vi hoppas att diktsamlingen ger inspiration till fler byråkratpoetiska praktiker och samtal om konstens betydelse för omdömesgillt beslutsfattande i utmanande uppdrag. Här välkomnar vi särskilt samtal om hur utbildningar kan utvecklas med utgångspunkt i *kunskap som känns*, vilket Handelshögskolans rektor professor Lars Strannegård skrivit och talat om i många sammanhang de senaste åren.⁷ Vår egen byråkratpoetiska praktik är förankrad i skolans kunskapsfilosofi, inspirerad av filosofens Ingvar Hedenius ideal om den bildade människan som ”*fri och levande i förhållande till det okända*”.⁸ Vi har också hämtat inspiration från forskaren Julia Romanowskas bok ”Schibboleteffekten” om ett radikalt ledarutbildningsexperiment, där den s.k. *estemetiska* metoden föreslås kraftfull för att utveckla empatiska, trygga ledare. I korthet innebär estemetik att med hjälp av *estetiska* uttryck (som t.ex. poesi) väcka *emotioner* (känslor) som vitaliserar ledares *etiska* positioner.⁹

7 Lars Strannegård (2021). *Kunskap som känns. En lovsång till att lära sig något nytt*. Stockholm: Mondial. Lars Strannegårds Sommarprat <https://www.sverigesradio.se/avsnitt/lars-strannegard-sommarprat-2024>

8 På Handelshögskolan använder vi akronymen FREE för att kommunicera fyra grundpelare för pedagogiken vi vill främja, där F står för Fakta – och vetenskapsbaserad, R står för reflekterande och självmedveten, E för empatisk och kulturell känslighet och slutligen E står för Entreprenöriell och ansvarstagande. <https://www.hhs.se/sv/om-oss/educational-mission-free/the-free-acronym/>

9 Julia Romanowska (2021). *Schibboleteffekten: ledarskap, konsten och människans ansvar*. Stockholm: Appell förlag.

Övningen i poetry slam har gett deltagarna skäl att reflektera över sin vardag och i samtal med andra byråkrater försöka finna ord för det svårgripbara men angelägna. För som den irländska poeten och Nobelpristagaren Seamus Heaney uttryckte saken: "*Om du har orden, finns alltid chansen att du hittar vägen.*"¹⁰ Poesiuppgiften som utförts under spridda timmar under flera månaders tid, har också tränat förmågan att faktiskt titta upp ur stresskonen då och då för att orientera sig på nytt, enskilt och tillsammans. Samtalen har exempelvis handlat om att sträcka ut sin ansvarsradie i tid och rum samtidigt som otillfredställda medborgare och brukare knackar på dörren. Att tänka vardagsservice och krisberedskap *samtidigt*. Att balansera framåtlutad öppenhet och sund skepsis till floskler och överförenklade lösningar, också då politiken önskar snabb handlingskraft.

Trots dessa prövande förutsättningar ljuder texterna av en innerlig önskan om att räcka till, med sårbarheter och brister. Byråkrat-poeterna väjer inte för det svåra, men hoppet lyser ofta igenom. I deras dikter lever den självkritiska vandan och stoltheten sida vid sida. När allvaret sänker sig använder de humorn och självironin som ventil för att lätta på trycket, säga som det är, för att att sen jobba på enligt devisen "på igen!".

*Vi fångar dig – det löser sig.
Vi sopar upp spillror, sorterar framtiden,
återbrukar hopp.*

Som läsaren kommer att upptäcka är det inte fråga om något entydigt dystert navelskåderi eller ömkligt beklagande. Inte heller bjuds det på tårdrypande utopiska skildringar. Snarare då ironiska utläggningar om styrning *von Oben*, på distans. Exempelvis om politiker som försöker duka sitt ansvar. Vi menar att dikterna sammantagna

10 Från originalets engelska "*If you have the words, there's always a chance that you'll find the way*". Se t.ex. <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/walk-on-air-against-your-better-judgment-heaney-on-life-poetry-god-and-ireland-1.1510774>

blottlägger en guldåder av enträgen strävan efter att fler ska våga hoppas på att bli hörda, respekterade och hjälpta.

Medmänsklighet, det är inte svaghet.

Det är styrka i sin renaste form.

Det är att se människan bakom statistiken.

Att höra rösten bakom bruset.

*Att förstå att en enda utsträckt hand kan bära tyngden
av tusen krossade drömmar.*

För att tala med futuristen Kevin Kellys ord ger de flesta av våra byråkratpoeter uttryck för en s.k. *protopisk* hållning, då de med nyktert fokus på tillstånden här och nu, och i samverkan med andra, tar små medvetna steg mot ett lite bättre samhälle, redan i morgon.¹¹

Tematisk läsning av byråkratipoesi 2015–2025

Efter ett decennium med poetry slam i vårt ledarskapsprogram framträder mönster. I det följande presenteras sex teman som återkommit i skildringarna, om identitet, relation, komplexitet, teknologisk utveckling, samhällskontrakt och kris.

Den besjälade byråkraten

Poesin på detta tema framställer byråkraten som en väldfärdsriddare och demokratisk väktare som försvarar samhällets grundläggande löften: rättvisa, tillgänglighet, och tillit. I denna poetiska formulering blir ledarskapet inte enbart ett administrativt yrke, utan också ett meningsfullt kall. Samtidigt tvekar byråkratpoeterna att ge sig hän åt ren ideologi och mission. Tro och hopp varvas med framgångsfakta, och det gäller att värja sig mot alla floskler! Denna tematik visar hur poesins rum erbjuder en plats där en vitaliserad och hållbar yrkesidentitet kan formuleras.

¹¹ <https://kk.org/thetechnium/protopia/>

Medborgarmötet

Många dikter skildrar spänningen mellan idealet om en enhetlig, opersonlig styrning och en förståelse för att de faktiska mänskliga förutsättningarna och behoven varierar. Det offentliga ledarskapet framträder som en balansakt mellan systemlojalitet och empati. Ofta låter poeterna dessa motsättningar ta plats i dialog med medborgare, men också som inre samtal om hur chefen kan vara en lagom ”pragmatisk byråkrat”, för att låna ett begrepp från Susanna Alexius & Janet Vähämäkis bok om hur byråkrater navigerar mellan de två bråddjupen hyperbyråkrati och hyperpragmatism.¹² Dikterna blottlägger exempelvis den etiska friktion som uppstår då ett rättssäkert språk förmedlar symboliskt våld trots goda intentioner. Byråkratpoeterna väcker också frågor om vilka grupper som uppmärksammas eller osynliggörs.

Kval och dilemman

Många, ja nästan alla dikter, återkommer till det centrala faktum att uppdraget som offentlig chef är komplext – ibland övermäktigt. Chefer skildras som ständigt otillräckliga i sitt Sisufosuppdrag. Aldrig färdiga, alltid jagade av krav och kollisioner. Men i detta kval finns också mening att finna. Dikterna rör sig ofta från kaos till klarhet – inte främst genom lösning och överförenkling, utan genom *acceptans* och en position från vilken de *hedrar* sitt sitt komplexa uppdrag och dess demokratiska förankring.¹³ Men rätt ofta dröjer sig tvivlet kvar. Och tur är väl det. För som Tage Danielsson sa: *”Utan tvivel är man inte klok.”*

Samhällskontraktet

I byråkratpoeternas dikter återkommer föreställningen om det offentliga uppdraget som ett kontrakt och en moralisk

12 Susanna Alexius & Janet Vähämäki (2004). *Obsessive measurement disorder or Pragmatic bureaucracy? Coping with uncertainty in development aid relations*. Emerald. Open access, gratis att ladda ner: <https://www.emerald.com/insight/publication/doi/10.1108/9781801173742>

13 Susanna Alexius (2021). *Att leda komplexa uppdrag*. Stockholm: Idealistas förlag.

överenskommelse mellan stat och medborgare. Cheferna uttrycker viljan att göra rätt, att använda resurser klokt och skapa samhällsnytta. Men viljan att värna effektivitetsvärdet möter kritik och väcker ibland en ömsesidig misstro som riskerar att luckra upp kontraktet. Är rätt *utan* plikt verkligen rimligt? Samhällseffekter nu direkt eller även i framtiden? För enskilda eller för *alla*? Poeterna gestaltar medborgare som tappat förtroendet, bryter mot kontraktet, eller som aldrig sett det som giltigt. Andra texter riktar blicken inåt: vad händer när byråkraterna själva börjar tvivla på uppdragets mening och grundvalar?

Teknikens under?

Under senare år har allt fler dikter berört digitaliseringens inverkan på ledarskapet och uppdraget. Byråkratpoeterna gestaltar sin ambivalens – särskilt i relation till generativ AI och framställer tekniken som både komisk och oroande. I dessa dikter blir AI en metafor för offentlig sektor i förändring, där automatisering lovar effektivitet på bekostnad av andra världen. I en dikt föreslår AI en kopp örtté i mötet med mänsklig nöd. I skärningspunkten mellan människa och maskin aktualiseras frågor om ansvar, tillit och kontroll. Den poetiska praktiken ger här plats att fantisera om möjliga framtider.

I tuffa tider

Avslutningsvis ett tema som blir särskilt framträdande under extraordinära omständigheter. Som under pandemin och i mötet med klimatkris och beredskapstider, när osäkerheten ökar och prioriteringarna blir tuffare. I dikterna uttrycks oro och frustration över att inte räcka till – men också en vilja hålla att fast vid den egna övertygelsen om varför uppdraget en gång valdes. I poesin blir krisen en katalysator för reflektion: Vem är jag i ett svagt system? Vad innebär ansvar när förutsättningarna förändras så snabbt? Vem betalar priset för obekväma beslut? Här aktualiseras ämnen som psykologisk trygghet, civilkurage och moralisk kompass. I kristider

framträder poesin som ett nödvändigt språk för att uthärda och förstå, uttrycka och härbärgera det svåra.

Poesi på scen – gestaltad och förkroppsligad kunskap

Poetry slam är mer än ord. Det är inte en text att läsa, utan ett budskap och en handling att gestalta. Det är förkroppsligad kunskap. Röst, andning, blick, närvaro, samspel och koreografiskt mod. Att våga ta plats – inte bara i det poetiska rummet och professionella självförståelsen – utan också på scenen. Det som bedöms i poetry slam är inte bara orden, utan hur de bärs fram och resonerar i åhörarna. Framförandet sker här och nu och lämnar inga dokumenterade spår i form av ljud eller video. Kanske är det därför upplevelsen av ofta etsar sig fast?

Poetry slam-momentet rymmer träning i att *”nå in, för att nå ut och fram”* som framförandecoachen och logonomen Yvonne Leberberg brukar säga. Både hon och EvaMaria Roos, logonom och röstcoach på Dramaten, har coachat våra deltagare att uttrycka sig med sina kroppar, lika mycket som med sina texter. I en av dikterna har dessa övningar givit ett humoristisk avtryck:

”Röstövning startas. Upprepa tillsammans efter mig”:

Momomodiga!

Mamamamma.”

Säg efter mig och frusta med läpparna:

Vi bygger Sverige...!”

De oförglömliga framförandena är många. Genom åren har vi sett våra byråkrater gestalta allt från AI-robotar, skolbarn, psykiskt sjuka, gnälliga medarbetare och döden, till kräsna skattebetalare, världspolitiker, influencers och gangersrappare. Och härigenom representerar byråkratpoeterna något som varken föreläsningar, styrdokument eller texterna i denna volym kan förmedla: en kroppslig kunskap som *känns*.

I kontrast till traditionell kritik som ofta formuleras som en utifrån-blickande analytisk bedömning, är samhällskritiken i byråkratpoeternas poetry slam situerad i fantasier, möten och gestaltningar, och laddad av den gemenskap som uppstår under det efemära framförandet. Den byråkratpoetiska praktiken har därmed kraft att förändra möjlighetsrummet för deltagarna, att beröra emotionellt och ladda kropp och sinne med mening.

Det är tydligt att poesin inte bara *talkar om* något – den *gör* något – med både poeter och åhörare. Och det kan förstås vara skrämmande. Därför är det naturligt att uppgiften alltid har genererat ett visst motstånd i gruppen, särskilt initialt. Men med examensdagen på betryggande avstånd tar de obekväma poeterna stöd av varandra och kastar sig ut. De flesta vågar sig en bra bit utanför sin komfortzon. Belöningen för den egna treminuters nervkittlande prestationen är att som åhörare få uppleva de andra bidragen som uruppförs på examensdagen. Deltagarna röstar fram och hyllar sina vinnare, och efteråt är alla förundrade över vad de just varit med om och själva bidragit till. I varje grupp finns de som kastar sig in i uppgiften med entusiasm – och de som ifrågasätter. Men också detta motstånd är fruktbart för utveckling.

Oavsett om byråkratpoeterna lämnar övningen euforiskt inspirerade eller främst lättade att det är över, har något hänt med dem alla. Den byråkratpoetiska praktiken verkar påskynda ett *tillblivande*, en professionell omförhandling. Istället för att leverera ett resultat i konkreta punkter, bryter den upp en spricka i det välbekanta – en öppning för mognad. Det är vackert att genom poesin få möta en mänskligare byråkrati, där även byråkraten får vara en människa som tvivlar, söker förståelse, hoppas, och fortsätter att försöka.

Tack

Vi har många att tacka för stöd som varit avgörande för den här skriftens tillblivelse. Tack till kollegorna på Handelshögskolan, SSE Executive Education och Score. Ett särskilt hjärtligt tack till Karianne Gransäter på Executive Education som i alla år uppmuntrat vår poesipraktik och till Karl Wennberg på House of Governance and Public Policy som såg värdet i denna skrift och generöst bidrog med finansiering i slutfasen. Varmt tack till Anna Tribelhorn för vacker formgivning och Sofia Fransson för hjälp att leda skrift och event i mål. Tack också till Martin Carlsson Wall, Erik Wikberg, Tinni Ernsjö Rappe, Pierre Guillet de Monthoux, Emma Stenström och Pernilla Glaser för er inspiration och uppmuntran. Och sist men inte minst, TACK till er modiga och kloka alumner i Offentliga sektorns managementprogram – nu också byråkratpoeter med den äran!

DEN BESJÅLADE BYRÅKRATEN

Tullpoliser och psykiatri,
Vårdval och lantmäteri,
Utbildning och pensioneri,
Väghållning och kirurgi,
Signalspaning och terapi,
Omsorg och ekonomi.
Den offentliga sektorn, det är vi!

Tro fan att jag är stolt!

Just idag

föds 314 barn med hjälp av en barnmorska.

Nästan alla kvinnor och barn överlever.

Navelsträngen klipps, mitt hjärta slog en volt,

Tro fan att jag är stolt!

Just idag

går 1 100 000 barn i grundskolan.

85 procent går ut med fullständiga betyg.

Fatima ska läsa medicin, mitt hjärta slår en volt,

Tro fan att jag är stolt!

Just idag

studerar 450 000 elever gratis på högskola eller universitet.

Vi kompetensförsörjer hela Sverige.

Alice får jobb som ingenjör, mitt hjärta slår en volt,

Tro fan att jag är stolt!

Just idag

får 175 personer behandling för sin cancer.

131 av dem kommer att överleva.

Kim kommer hem till sina barn igen, hjärtat slår en volt,

Tro fan att jag är stolt!

Just idag är dagen
då 26 000 personer arbetar hårt
för att lösa 1,4 miljoner brott.
**Sofia tog en tjuv, mitt hjärta slog en volt,
*Tro fan att jag är stolt!***

Just idag
får 1,6 miljoner medarbetare
hjulen att rulla i offentlig sektor,
och möjliggör för oss
att leva i ett välfärdsland.

(Vi alla tar ett kliv fram)
***Hjärtat slår en volt,
Tro fan – stolt!!***

Den besjälade byråkraten

Den besjälade byråkraten
hukar i demokratins skymning.
Under flitens lampa
som kastar sitt sken över:

STRATSYS

Agresso

Palasso

Primula

Processkartor

Indikatorer

Effektmål.

Vad har vi för otillfredsställda behov?
Gör vi saker rätt eller gör vi rätt saker?
När har vi lyckats med vårt arbete?

Är det när vi klättrat i Svenskt näringslivs företagsklimatranking?
Eller när alla pengarna betalats ut?
Eller är det när Zoreh i Upplands-Bro får leva sin dröm?

Den besjälade byråkraten
styr sin bräckliga kanot
i stormande vattenglas.
Navigerande mellan grynnor och skär,
nämndpolitiker och lokalpress.

Beredning

Talepunkter

Pressmeddelanden

(UPPDRAK GRANSKNING! HJÄLP!)

Nu andas vi in. Hittar mellanrummet

– och andas ut.

Den besjälade byråkraten

lyssnar oroad efter stöveltrampen.

Packar försiktigt sina ärvda verktyg i ryggsäcken:

Serviceskyldigheten

Objektiviteten

Rättssäkerheten.

Den besjälade byråkraten

reser sig på darrande ben.

Spanar mot horisonten,

försöker urskilja siktet i den stora massan.

Målgruppen?

Människorna!

Behoven

Mötesplatserna.

Mind the gap!

Låt flingorna singla ned så ser vi klarare.

Stå upp Du besjälade byråkrat!

Var fri och levande i förhållande till det okända.

Bär den demokratiska värdegrunden som ett ljus i din hand

och lys upp de organisatoriska mellanrummen.

Öppna grindarna och bjud in!

Det är fint att lyssna.

Besjälade vänner! Vi gör så gott vi kan,

– och sen så går vi hem.

Floskelpepp

”Röstövning startas. Upprepa tillsammans efter mig!”

Momomomodiga”

Momomomodiga!

”Mamamamma.”

Mamamamma!

”Säg efter mig och frusta med läpparna:

Vi bygger Sverige..!”

Vi bygger Sverige..!

* * *

Kära kollegor – kära stadstjänstepersoner, bästa byråkrater!

Vi bygger Sverige.

Vi är demokratins väktare

som saknar enkla lösningar,

men ändå tar steg framåt.

I det informella småpratet

finns kraften.

Och i bullarna

som får folk att komma.

Omfamna stormen!

Bygg nya sandslott!

Komplexiteten är inte till för att lösas.

Den bara *är* där!

(*Andas*)

Myndigheter i samverkan är nyckeln till framgång.

Me-economy är We-economy.

Agera mer cirkulärt.

Nu gör vi en 360!

(Alla snurrar ett varv tillsammans)

7 är ett magiskt nummer för vad man ska visa.

Ängsliga byråkrater är döden för beslut i offentligheten!

* * *

"Röstövning startas. Upprepa tillsammans efter mig!:

Momomomodiga"

Momomomodiga!

"Mamamamama"

Mamamamama!

"Säg efter mig och frusta med läpparna:

Vi bygger Sverige...!"

Vi bygger Sverige..!

"Och avsluta med tungtänjning."

Det löser sig

Vägen genom livet kan vara både snårig och skör.

Ett liv börjar.

Glädje, rädsla o förvirring,

MVC, BB och BVC.

Vi fångar dig – det löser sig.

Läroplanerna styr.

Förhoppning, frustration o lärande,

LGR, LGY, och EHT.

Vi fångar dig – det löser sig.

Mörkret faller och livet blir svårt.

Vad är meningen?

Deppighet, förtvivlan och kaos,

BUP, LVU och LOB.

Vi fångar dig – det löser sig.

Vuxenlivet tar vid.

Hopp, glädje och ansvar,

KTH, APT och PBL.

Vi fångar dig – det löser sig.

Livet går mot sitt slut.

Utsatthet, sorg och beroende,

SOL, LSS och SIP.

Vi fångar dig – det löser sig.

MEDBORGARMÖTET

Tillit

och kontroll.

Pensionärer,

Elever

... och nättroll.

Hallå, är ni där?

Medborgaren:

Hallå kommunen, regionen, hallå staten – är ni där?

Jag bara undrar – kan ni svara – vem tar ansvar för det här?

Vem kan ställas till svars för att samhället är som det är?

Segregation, inflation – stagflation?

Politikerna:

Vad i hela friden är ens stagflation? Det låter farligt.

Äh, det är säkert ingenting allvarligt.

Det låter inte som något vi behöver.

Det går nog över.

Vi utfärdar en dementi!

Inte jag (*räcker upp en hand*)

Inte jag (*räcker upp en hand*)

Inte vi (*bägge räcker upp båda händerna och backar*)

Medborgaren:

Hallå kommunen, regionen, hallå staten – är ni där?

Jag bara undrar – kan ni svara – vem tar ansvar för det här?

Vem tar ansvar för att halva befolkningen fuskar med ruten medan den andra halvan blir jagade av snuten?

Politikerna:

Kära lilla medborgare, det finns så mycket som du inte vet.

Revisionen har granskat och det har klubbats igenom att vi har fått ansvarsfrihet.

Inte jag

Inte jag

Inte vi (*bägge*)

Medborgaren:

Hallå kommunen, regionen, hallå staten – är ni där?

Jag bara undrar – kan ni svara – vem tar ansvar för det här?

Vem tog beslutet att all personal inom äldreomsorgen ska genomgå trigonometritester?

Politikerna:

Nej, eh, vet du, all dysfunktion i systemet – är de gamla politikernas rester. Och är det inte deras rester så måste det beslutats när vi var på semester!

Medborgaren:

Vem var det som la ner alla Ringhalsar?

Vem tar ansvar för att vårt elnät plötsligt består av flaskhalsar?

Politikerna:

Host. Jaja ...

Allt det där må vara sant,
men vad som är mer relevant,
är att vi säkert snart hittar nån gasfyndighet,
som gör all våran el obsolet!

Medborgaren:

Hallå kommunen, regionen, hallå staten – är ni där?
Jag bara undrar – kan ni svara – tar någon ansvar för det här?

Politikerna:

Vet du – vi ska på möte nu.
Ring vår assistent.
För hur fan ska vi kunna ansvara för allt som hänt?

Medborgaren:

Men vem är det som tar ansvar, eller ska det bara förbli?

Inte jag

Inte jag

Inte vi (*bägge*)

Politikerna:

Det var en annan mandatperiod.
Ett annat parti.
Hur kan jag bära ansvar för en global pandemi?

Eller Ryssens storhetsvansinneri?

Eller börsraseri?

Eller nåt som helst historiskt jävla haveri?

Inte för nån fars.

Och ingen tragedi.

Inte jag

Inte jag

Inte vi (*bägge*)

Medborgaren:

Äh det är ingen idé, det här är ren idioti! (*utgår*)

Politikerna, till varandra:

Är det *du*?

Är det *jag*?

Är det vi? (*bägge*)

Du säger att du förstår

Medborgaren:

Hjälp mig, jag vet inte vad jag ska ta mig till!
Kylskåpet står tomt, livet står still,
och på onsdag kommer en elräkning till.
Betalningsanmärkningar är inte längre bara ett hot,
det är en realitet!
Om jag får bo kvar någon vecka till är det ingen som vet.
Hur kan du hjälpa mig ur denna misär?
frågar jag dig, nu och här.

Byråkraten:

Jag förstår din situation och att den är svår.
Vi ska försöka hjälpa dig så gott det går.
Det är många människor som lever i nöd
och detta är ett behovsprövat stöd.
Så vi behöver mer information, uppgifter och underlag
som bevisar din situation idag.
Det är några blanketter som du måste fylla i.
Sen kan processen starta
och en handläggare ta vid.

Medborgaren:

Det här måste vara ett skämt!
Hjälpen behöver jag nu,
idag, det är inget som kan lämnas på vänt.

Du pratar om behovsprövat stöd,
och här är jag, en människa i nöd.
Gå till mitt kylskåp och hitta mer bevis,
är det meningen att jag ska livnära mina barn på is?
Blanketter, uppgifter och underlag
– är vad jag hör, men inga svar.

Byråkraten:

Jag förstår din situation och att den är svår.
Vi ska försöka hjälpa dig så gott det går.
Det är många människor som lever i nöd.
och detta är ett behovsprövat stöd.
Vi har lagar och regler att förhålla oss till.
och jag kan inte hjälpa dig på annat sätt,
även om jag vill.
Så ta nu denna blankett
och viktigt att den ifylles rätt.

Medborgaren:

Du säger att du förstår,
men jag kan inte känna att jag dig når.
Jag kom hit för att få hjälp,
blir istället ifrågasatt och stälpt.
Ni ska vara samhällets yttersta stöd
och plocka upp oss som är i nöd.
Det jag ser är istället en mur av blanketter,
inte ett uns av medmänsklighet du skvätter.

Jag känner mig liten och böjd,
jag hoppas att du med din process är nöjd.

Båda:

Här kan man fastna i myndigheternas nät,
ingen mat på bordet utan en blankett i knät.
Dilemmat är stort, lag och ordning måste råda,
och det är svårt att få ihop det för oss båda.
I grunden är vi människor med samma behov,
men genom ämbetet ges makt
att också utöva – mod.

Roger

Jag är Roger.

Ett namn på ett papper,
i en lista med kontaktuppgifter och så.

Vi möts på ditt kontor,
du söker min blick över det kala bordet,
med plastmappen, papper och penna,
kaffe och smulat sudd.
Diktafonen på.

Jag känner mig nästan ...
Död.

”När och var och hur och varför?”

Va fan ska jag säga?
Vad vill du mig?
Orden släpar sig över min tunga,
du ser ut som om du vill ta tag i dom
och dra ut dom ur min mun
och in i din maskin.

Jag var ju nästan ...
Död.

Men du vill ha mer och mer.
Du ber mig förklara.
Du ihärdar – det är viktigt.
”Man” måste få veta hur jag mår,
hur det är.

Vem kan förstå en annan människa?
Vem kan se det som inte syns?

* * *

”När och var och hur och varför?”

Jag möter medborgaren i blodet.
Roger hette han visst.

Tramadol
Fentanyl
Oxikodon

Jag har tittat på statistiken för 2021.
1100 personer valde att släcka sitt liv.
Det är tre personer per dag.

KVAL OCH DILEMMAN

Trygga Sverige.
Orden ekar tomt
när verkligheten härskar.

Tjänstepersonens kval

Muskler förtvinar mer och mer,
ny medicin en ljusning ger.
Priset per dos är rena rånet,
”Här går vår gräns” säger Läkemedelsrådet.

Svagare ...
... svagare, smärtfria stunder korta ...
Politiker, agera, innan hon är borta!

Du tjänsteperson, vad kan vi göra?
Led mig, jag lyssnar – du har mitt öra.

Modellen är solid (*patienten hon lider*)
Läkemedelsbolaget förhandlingsstrategier smider.
Patienterna far illa, medicinen lindrar,
men bara i det lilla.
Satsar vi många miljoner här,
lider andra i det tysta
med värre besvär.

Min samlade bedömning är (*Patienten stannar upp, bottnar, kvider*)
Avslå.
Fördela resurserna rimligt,
bland *alla* som lider.

*Du, där i spegeln, se mig i ögonen, känn!
Kan du med rent samvete stå för den?*

Fara för liv,
fara för andras och egen hälsa.
Ett glin på glid,
knark o kriminella kickar dagen frälsa.
12 år flerfaldigt utredd,
av betydligt äldre redan utsedd.
Utsedd att utföra tjänster små.
Små blir snart större. 112 112!
Nu fungerar det inte,
han måste omedelbart tas omhand.
Samtidigt, vad behöver han mest?
Trygghet.
Och den försvunne faderns famn.

Du tjänsteperson, vad kan vi göra?
Led mig, jag lyssnar – du har mitt öra.

Oro. Allvar. Allvar.
Alla varnar för flathet (*han lider*)
Splittra syskon, SIS, institution,
det svider.
Lag med särskilda bestämmelser
om vård av unga.

Vård låter så fint,
beslut ändå så tunga.
Paragrafer, behov
väger, vränger.

Evidensen svag
brådsakande lösning tränger.
Barnets bästa, bedöm, beakta.
Familjen famlar,
Fakta? Fakta?

Min samlade bedömning är
(12-åringen stannar upp, han bottnar, kvider)
LVU mot familjens vilja,
kanske för långa tider.

*Du där i spegeln,
se mig i ögonen, känn!*

*Jag känner dina muskler förtvina.
Jag känner din saknad av syskonen dina.*

Kan du med rent samvete stå för den?

Mind the gap, please!

Ge vård till alla, bästa möjliga vård.

Här är din budget,
nej förresten, dra ner den med 50 miljoner!

Alla barn har rätt till en skolgång som är anpassad efter deras behov.

Jag behöver en åtgärdsplan,
för du ska ha en ekonomi i balans!

Vi ska ha en god arbetsmiljö, låga sjuktal, höga frisktal.

Vi har rekryteringsstopp!

Inga ska diskrimineras och alla ska behandlas lika.

Stina känner sig inte bekväm att arbeta med Lars,
du behöver anpassa!

Alla ska utvecklas och känna meningsfullhet i sitt arbete.

Du har väl genomfört alla dina medarbetarsamtal
i mars och dokumenterat dem i mallen och lagt
dem i personalakten?

Alla ska känna sig trygga och säkra.

Nu är det krig i Ukraina, hur ser er beredskapsplan
ut? Och kris- och katastrofplanen,
du har väl diariefört den på rätt ställe?

Vi ska vara tillgängliga för medborgarna.

Lokalerna ni sitter i är för dyra,
du behöver hitta nya.

Se dem, lär känna dem.

Här är din grupp på 40 medarbetare, varsågod!

Visa förståelse, empati och tillit.

Här är din grupp på 40 medarbetare, varsågod!
Två av dem spelar padel på arbetstid.

Säg god morgon till alla.

Här är din grupp på 40 medarbetare, varsågod!
Sju av dem jobbar på distans.

Var närvarande och tillgänglig.

Här är din grupp på 40 medarbetare, varsågod!
Glöm inte att också nätverka
med andra chefer och
verksamheter.

Jobba tillitsbaserat.

Indikator 237 av 700 visar att ni inte uppnår målet
”Min chef visar förtroende för mig.”

Jag väntar bara på en PM från Bengt

Äntligen har årets regleringsbrev kommit! Och äntligen har vi nu fått klartecken att göra det vi har pratat om så länge! Nu börjar jobbet, nu ska vi sjösätta vår handlingsplan för att främja undervisningen och skapa en likvärdig skola i Sverige, nu kör vi!

Medarbetaru har kommit ...

Vi har börjat titta på det, vi har möte på torsdag.

Det är dags för tertialbokslutet, har du lämnat in texterna?

Absolut, jag är nästan klar men dom är på min andra dator, jag kollar på det ikväll.

Visst sa vi förresten att vi skulle ha en kommunikationsplan för förändrade uppdrag, hur ligger vi till med det?

Yes, det kommer jag personligen säkerställa, jag väntar bara på en PM från Bengt.

Då kan du ju ta det på APT för att då måste du också informera om infosäkerhet, policy för alkohol, förändring av afsar.

Vi har en plan för det, jag kan boka in dig så kan vi gå igenom det.

Men det verkar ju som att vi inte alls ska fokusera på matematik-kunskaper och särskilt utsatta områden, ska vi uppfatta det som att det inte är viktigt längre?

Det där borde prioriteras i nästa års VP men jag tror inte att det går nu.

Politiken undrar hur senaste tidens utveckling påverkar skolorna, de vill ha fakta om omgående och analyser ur flera perspektiv.

Jag är osäker på om vi har resurser för det, jag får helt enkelt stämma av internt.

Hur blir det med semlorna i år? Tänk om alla inte har inredning på kontoret då?

Jag måste nog lyfta det med ledningen först så vi gör lika. Nu har journalisten från DN ringt igen och det verkar rätt bråttom med den där intervjun

Ok, jag stuvor om min kalender, igen ... Jag kollar på det! Hur går det med rekryteringsprocessen, har du återkopplat till alla kandidater?

Det är punkt 48 på att göra-listan, jag ber att få återkomma. Har jag förstått det rätt som att vi inte alla ska jobba mot gängkriminalitet under kommande år?

Det där skulle jag faktiskt säga *inte* är vårt uppdrag, här måste väl ändå någon annan kliva in?

Men vad har vi egentligen för mål, vilka är vi till för, vad ska vi göra?

Du är läskunnig, läs själv, det finns policys, riktlinjer och rutiner för det.

Är det på intranätet? Är dom diarieförda?

Hallå ...?

Vad ska vi göra nu, vi har ingen arbetsledning ...

Och vem håller i rehabprocessen? Har vi fortfarande kontrakt med Previa?

Vi måste ha en tf!

Som en snöglob i skallen

Jag nystar mina trådar ur komplexa trassel.

Det finns inga enkla recept.

Som en vågmästare balanserar jag
alla intressenter och koncept.

Mission impossible, duktig byråkrat.

Planen är lösningen *och* resultat.

När AI-tekniken hotar etiken,

vem är det då? Jo, vi!

Som utan att vila får resa oss upp
och försvara vår demokrati.

Så många bollar i luften,

ännu fler på marken,

allt i en rasande fart.

Planering, strategi, processer och idé.

I årshjulet hinner du aldrig klart!

Vi har en plan och ett mål

och vi vet vart vi ska

trots att framtiden är så fragil.

När vi till slut kommit fram

behövdes nåt annat

Tur att du är så agil!

Resurser, krav, sekventiell prioritering.
Allting ska rymmas i formatet.
Kärnfrågor, värden, visioner och image.
Glöm inte att tänka på klimatet!

Ibland är jag ute på okänt vatten,
dubbla budskap och motstridiga mål.
Man måste balansera bland olika tankar.
Det är tur att du tål!

Så många behov,
som en snöglob i skallen,
allt blir som en virvlande storm!
Men mina behov då?
vem lyssnar på mig,
när *jag* inte alls är i form?

SAMHÄLLSKONTRAKTET

”Tjänare! Tjänare!” ropen skalla.

Tjänare, tjänare är vi – åt alla.

Vi kämpar och sliter varje minut.

Alltid vi följer folkets beslut.

Håll ut!

Det tar aldrig slut.

Vi är inte nöjda

Medborgaren:

Vi medborgare sätter tillit till er beslutsfattare.

Genom demokratiska val ger vi er makten över våra liv.

Byråkraten:

Vi i det offentliga har en skyldighet

att upprätthålla rättssäkerheten för enskilda.

Med makt kommer ansvar.

Medborgaren:

Är ni nöjda med ert beslut

om att farmor Ingers hemtjänstinsatser

utförs av kriminella sammanslutningar?

Är ni nöjda?

Byråkraten:

Vår avsikt var att tillgodose behoven av välfärdstjänster och
integrering med hjälp av goda krafter i civilsamhället.

Vi är inte nöjda.

Medborgaren:

Är ni nöjda med ert beslut att tvångsomhänderta

Muhammed från hans familj

för att placera honom i en familj som inte bara tjänade pengar

på honom utan också utsatte honom för övergrepp?

Är ni nöjda?

Byråkraten:

Vår avsikt var att ta vårt myndighetsansvar
och säkerställa att Muhammeds behov av
omsorg och trygghet blev tillgodosedda.

Vi är inte nöjda.

Medborgaren:

Är ni nöjda med att låta religiösa samfund
bedriva skolverksamhet som medför att barn i
Sverige inte får klä sig som de vill eller tro på vad de vill?

Är ni nöjda?

Byråkraten:

Vår avsikt var att låta eleverna och vårdnadshavarna få
frihet att välja den skola som passar dem bäst.

Vi är inte nöjda.

Medborgaren:

Är ni nöjda med att Henry som har byggt upp Sverige
nu får ta ansvar för sin egen vård och kastas mellan olika
vårdgivare som säger att Henrys behov inte är deras bord.

Är ni nöjda?

Byråkraten:

Vår avsikt var att låta den enskilde
få välja sin egen vårdgivare och kunna vara
delaktig och ta eget ansvar kring sin egen vård.

Vi är inte nöjda.

Medborgaren:

Vi ger er makt över våra liv.

Med makt kommer ansvar.

Byråkraten:

Vi är inte nöjda.

Jag klarar mig själv

Vad får vi för pengarna?

Vad är det som är så krångligt?

Hur svårt kan det vara?

Ta Arbetsförmedlingen till exempel, vad gör de egentligen?

Det finns ju internet.

Varför ska de där byråkraterna sitta och prata om jobb med mig?

Jag kan väl lika gärna söka jobb själv.

Jag klarar mig själv.

Och MSB, vad är det för myndighet och vad betyder det ens?

Vi såg ju under pandemin hur de mest stod och svamlade på presskonferenserna. Och högsta chefen åkte till solen på semester och lämnade allt.

Det är ju inget som funkar i alla fall.

Vad får vi för pengarna?

Vad är det som är så krångligt?

Hur svårt kan det vara?

Jag klarar mig själv.

Det där orangea kuvertet, vad är det för något?

Jag måste ju ändå spara ihop allt själv, det har man ju hört!

Och hur bra är de på att placera pengar?

Ett gäng byråkrater som tror sig tror sig vara börshajar.
Det förstår man ju inte blir bra.

Jag klarar mig själv.

Jag har hört att det finns en myndighet
där man kan få klaga på vården.
Det är ju så dags när det redan har blivit fel.
Jag får ändå själv sätta diagnos
och tjata för att ens få en tid.
Vi vet ju ändå att vården inte fungerar.

Vad får vi för pengarna?
Vad är det som är så krångligt?
Hur svårt kan det vara?

Jag klarar mig själv.

Jag är frisk,
har min familj,
mina vänner.
Jag jobbar och sliter.

Jag klarar mig själv.

* * *

Ja, till den dagen du inte gör det ...

”Jag ska bygga en hög mur”

En ny dag 2019.

Jag vaknar upp

naken vid min teve som visar jorden.

Som i en film hör jag orden:

”Jag ska köpa Grönland av Danmark

Jag ska bygga en hög mur.

Och ingen bygger bättre murar än jag,

lita på det.

Det här med global uppvärmning,

hittades bara på av kineserna.”

Vad är det här?

Vad ska jag tro på?

Jag vet ju vad som pågår

men inte hur det slutar.

Jag undrar om nån ser

att clowner inte ler.

Ännu en dag.

Jag vaknar upp

naken vid min teve som visar jorden.

Som i en film hör jag orden:

*”Jag ska köpa Grönland av Danmark
Jag ska bygga en hög mur.
Och ingen bygger bättre murar än jag,
lita på det.
Det här med global uppvärmning,
hittades bara på av kineserna.”*

Vad ska jag tro på?

Är det folkets vilja som styr?
Är han lojal mot lagen, folkviljan och de folkvalda?
Är han lyhörd och håller på vår integritet?
Ger service med flexibilitet?

*”Vi ska köpa Grönland av Danmark.
Vi ska bygga en hög mur.
Och ingen bygger bättre murar än vi,
lita på det.”*

Har ni tänkt på hur långt man kan dra en lögn
och komma undan med det?
Hur mycket kan man hyckla
utan att förlora sin tillit.

Världen är full av ledare som lyckats.
Eller har dom det?

Den som har trygghet

Den som har trygghet i sig själv
behöver inte murar omkring sig.

I en värld som fladdrar
som tunna pappersark i vinden.
Där oron dansar i skuggorna
och lögner snärjs som spindeltrådar.
Där står vi.
Inte med knutna nävar,
men med öppna händer.

Det börjar i tystnad,
i tålamodet hos den som lyssnar,
innan orden faller.
En statstjänsteman i grå kostym,
fast beslutsam,
med ett hjärta av blyerts,
som ritar rättvisa i marginalen av kaos.

Medmänsklighet, det är inte svaghet,
det är styrka i sin renaste form.
Det är att se människan bakom statistiken.
Att höra rösten bakom bruset.
Att förstå att en enda utsträckt hand
kan bära tyngden av tusen krossade drömmar.

Trygghet.

Inte som ett lås på dörren,
eller en mur runt staden.

Utan som vissheten att rätt ska vara rätt.

Att barn får leka i parker utan rädsla,

Att det offentliga rummet
är en arena för samhörighet.

God demokrati,

den byggs inte på storslagna ord,
men på handlingar av ärlighet och mod.

Att vi står emot när vinden vill
slita sönder allt vi byggt.

TEKNIKENS UNDER?

Det sägs att ovan molnen
är himlen alltid blå.

Inte grå.

Blå!

Men med AI i molnet,

Vad händer då?

Det är svårt att förstå.

Tack för besöket!

Min kropp är full av gråt,

jag törstar efter närhet.

Hjälp mig!

Magen skriker av hunger!

Vart ska jag ens ta vägen?

Välkommen till digitala välfärdstjänsten för medborgaren i Sverige!

Logg-in: Ledsen/Ensam/Fattig/Ny?

Lösenord: Tröst/Närhet/Resurser/Tillhörighet?

Åtgärd:

Drick en kopp Friggs Örtte/

Titta på allsång på skansen/www.svt.se

skaffa ett jobb www.af.se

Tack för besöket!

AI-roboten räddade oss

Bland gröna blad av lind och björk,
förväntan på skoltid, ljus och mörk.
Stora ögon möter fröken så fin,
låter alla barnen växa.

Kommunen har panik,
– skolval igen vill jag meddela med ett skrik!
Högar av ansökningar ska hanteras
15 000 barn ska placeras!
Ont om handläggare att lägga ansökningar på.
Hur ska detta gå?
Dagen som längtats och fruktats är snart här.

Bip, bip, bip – Ansökan om skolval registrerad. Påbörjar analys.

Skolan väntar, så lockande och skrämmande.

Analyserar avstånd till skolan.

Vad ska hända? Vem blir min fröken?

Beslut om skolplats.

Meddelande om placering till vårdnadshavare.

Ärende avslutat.

När livet in på hösten går ...

Bip, bip, bip – Ansökan om hemtjänst mottagen. Påbörjar analys.

Och dagarna färgas rött, gult och brunt.

Synen nu grumlig och grå ...

Analys av information. Beslut om hemtjänst. Ärende avslutat.

Vilan kommer med förkläde och bäddad säng.

Vi hade ett oändligt tryck.

AI roboten räddade oss i ett ryck!

Nu kan vi tjänstemän verkligen hjälpa till,
och att ge varje individ det stöd vi vill.

Utan kontakt tjufyrasju

Min femåring är förkyld.

Jag ska anmäla VAB i appen.

Allt går digitalt – behöver inte lappen.

Ärendet registrerat. Tack ska du ha.

Pengar på kontot inom en dag.

Så bra – mer tid åt mitt barn.

Slipper telefonkö, möte och blankett.

I appen fixar jag lätt som en plätt.

Smidigt, smidigt, enkelt här och nu.

Utan kontakt tjufyrasju.

För mycket VAB och städ och stress.

Jag ska folkbokföra mig på annan adress.

Lämna detta sjunkande skepp.

Med Bank-ID går det på ett knäpp.

Ärendet är registrerat. Tack ska du ha.

Bekräftelse kommer med posten om en dag.

Så bra – mer tid åt mig själv!

Slipper telefonkö, möte och blankett.

I appen fixar jag lätt som en plätt.

Smidigt, smidigt, enkelt här och nu.

Utan kontakt tjufyrasju.

Tapas och sangria på semester i solen,
vackra Rodriguez följer med hem från poolen.
Tar med honom till Sverige på ny adress,
regga i appen funkar utan stress.

*Ärendet är ej registrerat. Tack ska du ha.
Ingenting kommer med posten om en dag.*

Nej såklart. Rodriguez saknar Bank-ID.
Jag ringer till kundtjänst så får vi se.

*Välkommen till myndigheten.
Berätta kort vad vi kan hjälpa dig med så kopplar vi dig rätt.*

Rodriguez ska bo hos mig. Jag älskar honom och han vill börja
jobba, betala skatt och få sin post, men jag är helt lost.

Försök att beskriva ditt ärende med andra ord.

Rodriguez flyttar till mig från Barcelona,
Nu vill han skriva sig i Solna.

Vill du anmäla arbetskraftsinvandring? Tryck ett.

Nej!

Jag älskar honom och vill bilda familj.

Vill du anmäla VAB? Tryck två.

Nej!

Jag älskar honom och han ska bo hos mig.

Vill du ansöka om hindersprövning? Tryck tre.

Nej!

Jag vill bara prata med någon – eller i alla fall anmäla ett ärende.

Smidigt, smidigt enkelt här och nu?

Utan kontakt tjufyrasju.

I TUFFA TIDER

Styr upp, styr upp!

Den nya tiden gryr.

Offentligt är vårt stora äventyr!

Då det började

Sveriges Radio P4:

Sveriges regering har idag förklarat Sverige i höjd beredskap.

Utländska beväpnade grupper har identifierats på Gotland.

Sabotage har upptäckts vid flera kraftstationer.

Följ nyhetssändningar. Sprid inte obekräftad information.

Medborgaren:

Hallå, har ni hört, har ni hört? Vad sa dom?

Under attack?!

Gotland, så nära ... är vi i fara?

Behöver jag *fly*?

Sveriges kommuner:

Informera medborgare.

Informera utförare.

Informera medarbetare.

Kom ihåg! Vårt ansvar!

Lugn, saklig, tydlig, trygg – medborgaren i centrum.

Sveriges Radio P4:

Sveriges kommuner har gemensamt meddelat

om beslut att hålla skolor öppna trots införd höjd beredskap.

Kristeam – på plats vid skolor och samlingspunkter.

Följ nyhetssändningar. Sprid inte obekräftad information.

Medborgaren:

Mitt barn, jag behöver hämta mitt barn,
jag måste till mitt *barn*!

Sveriges kommuner:

Informera medborgarna.

Öppna trygghetspunkterna.

Förbered mottagande av internflyktingar.

Kom ihåg! Vårt ansvar!

Lugn, saklig, tydlig, trygg – medborgaren i centrum.

Sveriges Radio P4:

Sveriges försvarsmakt har idag mobiliserat. (*neutral röst*)

Explosioner vid Forsmark. Omfattande oroligheter och trafikkaos.

Sveriges regering har fattat beslut om högsta beredskap.

Följ nyhetssändningar. Sprid inte obekräftad information.

Medborgaren:

Jag förstår inte, vad händer i landet av frid och ro?

Springer, går, kryper, klättrar, faller, *bussen*...!

INSTÄLLD!

Medborgaren:

Springer, går, kryper, klättrar, faller, *tunnelbanan*...!

STÄNGD!

Medborgaren:

Springer, går, kryper, klättrar, faller, *bilen*...!

STULEN!

ALLA VÄGAR STÄNGDA!

Sveriges Radio P4:

Medborgare uppmanas att ta sig till trygghetspunkter.

Följ nyhetssändningar. Sprid inte obekräftad information

Medborgaren:

Springer, går, kryper, klättrar, faller..!

Byråkraten, medmänniskan:

Hur mår du?

Vad behöver du?

Vi hjälper dig!

I tuffa tider

I tuffa tider måste vi tänka om.

I tuffa tider måste vi samarbeta.

I tuffa tider måste vi våga.

Det kom ett virus från Wuhan
som satte krokben på var man.
För en generation som fick studera på distans
blev det examen utan musik och dans.

Vi fick inte åka buss och måste bära skydd,
grannen hade fest och var inte så brydd.
För morfar gick det värre.
De gamla blev snabbt färren ...

Nu när pandemin kanske är över
är det många i Ukraina som blöder.
Det kommer inget vete och bröden blir dyra,
räntan går upp, har inte råd med hyra.

Hösten är här, mörkret kryper närmre.
Vi behöver varann, kom ge mig av din värme.
I samhällsekonomin vi drar och sträcker,
så det till alla medborgare räcker.

I tuffa tider måste vi tänka om. – I tuffa tider måste vi samarbeta.

I tuffa tider måste vi våga.

Vår tid är nu!

Vår tid är nu.

Segregation, utanförskap, minskad tillit.

Påsklovskravaller, pressfrihet, yttrandefrihet, politisering.

Ska vi ha det så?

Vår tid är nu.

Koranbränning, våldsbejakande, extremism, drogliberalism.

Hur blev det så här?

Vår tid är nu.

Hedersvåld, bortgifte, kvinnors utanförskap, barnäktenskap, könsstympning, burka, kvinnomisshandel.

Sverige – världens mest jämställda land?

Vår tid är nu.

Territoriell kränkning, NATO-ansökan, Erdogan, ukrainska flyktingar, inflation, räntehöjning, börsras.

Ska vi ha det så?

Beslutsmod, demokratisering, inkludering för ökad tillit.

I Sverige, i staden, på landsbygden, i förorten.

För dig, för mig, *för alla*.

Vår tid är nu!

Imorgon kan det vara för sent.

Väktare

Vi är väktare.

Inte med sköld och svärd,
men med lagboken i handen,
med pennan som glöder,
med ryggen rak i stormen.

Vi ser Mörkret.

Mörkret som kryper i skuggorna,
viskar om krig, om eld,
om siffror som svajar,
barn som faller,
kulor som viner genom natten.

Vi ser händer som knyts i vrede,
ser tomma magar, frusna fingrar.
Ser lögner smyga genom nätverk och siffror.

Vi ser tilliten smulas sönder,
när korruption får fäste,
när makt missbrukas,
när någon säger:
”Alla gör så.”

Vi ser Mörket.

Men vi vet att mörker inte kan förgöra ljus.

Det kan bara släcka det vi inte skyddar.

Så vi tänder ljus.

Vi bygger skyddsnät av utbildning,

stärker ryggrader i ledarskapssalar,

samlar människor kring bord

där korruption inte får plats.

Vi sopar upp spillror,

sorterar framtiden,

återbrukar hopp.

Vi vaccinerar inte bara kroppar,

utan samhällen.

Mot cynism, mot splittring.

Vi skapar stabilitet i stormar av inflation,

håller balansen när världsekonomin svajar.

Vi bygger samverkan över gränser,

ett starkare försvar mot hoten vi ser,

för vi vet att ensam är liten,

men tillsammans –

Tillsammans är vi starka.

Vi tar Kampen.

Vi vet att varje barn vi når,
är en skugga som inte blir ett monster.
Att varje lag vi skriver,
är ett skydd mot det som vill sluka oss.

Att varje möte vi håller,
är en påminnelse om att ljuset
inte slocknar så länge vi står kvar.

Så vi står kvar.
Vi vakar.
Vi verkar.

Vi sträcker oss över generationer –
Bygger för framtiden vi själva inte får se.

Byråkratpoesi

© Handelshögskolan, 2025

Redaktörer: Susanna Alexius och Pernilla Petrelius Karlberg

Formgivare: Anna Tribelhorn

Tryck: Livonia Print, 2025

Papper: Livonia Zero Offset, 100 gram

(Cradle to Cradle certifierad, Gold Level), och

Munken Kristall, 240 gram

ISBN

978-91-7731-359-5 (print)

978-91-7731-360-1 (pdf)

Vad händer om vi öppnar upp ett poetiskt rum för byråkrater? Ett rum där byråkratin får kropp, röst och en chans att uttrycka sig bortom myndighetssvenskan. Den här samlingen dikter, skrivna av högre chefer i svenska kommuner, regioner och myndigheter, ger en sällsynt personlig inblick i byråkratens vardagskomplexitet och vedermödor. Samlingen visar att en byråkratpoetisk praktik kan vara en kungsväg till en mänskligare byråkrati och en kunskap som känns.

Texterna vittnar om hoppet, glädjen och stoltheten över att få tjäna det allmänna. Men också om tvivlen, otillräckligheten och skaven mellan systemlojalitet och empati. I prövande tider, när den tysta förvaltningen riskerar att breda ut sig, måste våra byråkrater våga söka dialog och säga ifrån. Det är avgörande för vårt samhälles demokrati och resiliens.

Dikterna är skrivna av deltagare i Offentliga sektorns managementprogram vid Handelshögskolan i Stockholms vidareutbildning SSE Executive Education 2015–2025. Skriften lanseras som en hyllning till det goda ledarskapet i det offentliga tjänst, i samband med programmets 30-årsjubileum 2025. Redaktörer är forskarna och programledarna Susanna Alexius och Pernilla Petrelius Karlberg.

